

"Застава" излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. * Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петна цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ "РАДА" ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво "Заставе" је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација "Заставе" налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Донеси шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији "Заставе".

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Зар нам је и то требало?

У историји српског народа најмање је испитано време робовања под Турцима. Историографи наши испитивали су и писали дебеле свеске о Србима у средњем веку, обрадили су опширно доба Неманића и ратове српске са турском силом, али по сле пада Смедерева, Босне, Херцеговине и Црне Горе прелазили су преко шеснаестог и седамнаестог века, прелазили су их уз неколико лиричких реченица о патњама српским, па би се устали тек код сеобе Срба у Угарску, односно код устанка Карађорђевог. Пуна два века српске прошлости били су, дакле, годинама занемарени, о читавим генерацијама српског народа није водила наша наука рачуна.

Истина, у тим вековима Срби нису играли видну улогу. Они су били потиштен и скоро бесправни. Али су ти људи и тада живели, они су дисали, развијали се, кретали се. И те знаке њихова кретања и њихова живота скоро нико није прибрао. Или зар треба поштовати и проучавати само оне претке, који су били силни и богати, а оне генерације, које су живе у невољи и робовању, зар треба превирати, зар их се треба стидети? Зар у душу народа, који се пати, који служи туђина, који се сели из једног краја у други, коме синове одводе у јаничаре, зар у ту душу не треба завирити, зар то време нема интереса, зар то време не може на чему да поучи познија поколења?

Нећу да омаловажим значај историје српске и живота српског у средњем веку, али тврдим, да је проучавање 16, 17. и 18. века по нас далеко важније, него старије доба. Народ се мења. Столећа измену нарав и душу човекову. И ово време, које нам је ближе, сродније је нашој души. И наш садањи живот у непосреднијој и јачој је вези са скорашњом прошлосту. Делаше људи из скорашње прошлости лакше ћемо разумети, делаше њихово више ће нас моћи поучити, него време, које је од нас многим вековима одвојено.

Погрешно је мишљење, да је историја нашег робовања под Турцима монотона, јер прича само о тиранисању турском и

патњама српским. Било је додуше поглавица турских, који су се истицали крвопоштвом, али их је било и врло праведних. Да су Турци вечито убијали Србе, њих би нестало. Било је потурица горих од правих Турака, али је бивало потурица, који су заклањали и помагали Србе где год су могли. Најзад, да узмемо и тај случај, да су све паше сви бегови турски били подједнако крволочни, за науку је пак од значаја да дозна, како се звале те паше, одакле је који, колико је који од њих владао, од интереса је да се дозна, како се понашао наш народ у појединим приликама, да се проуче емиграције наше и узроци тих емиграција. Од великог је интереса, да се испита нпр. положај Босне под Турцима, јер је она била, нарочито у унутрашњим питањима, далеко независнија од других покрајина турских.

На све ово може наука да добије врло леп резултат. Грађе за ово време има тако изобилно, да ће научењак, који добро буде проучио ту грађу, моћи увести за руку читаоца и водити по српским земљама у шеснаестом, седамнаестом и осамнаестом веку, показивати му свако место, показивати му људе, жене, децу, њихову ношњу, њихов живот, свако кретање њихово. Силне хиљаде докумената, расуте по безбројним архивама аустроугарске монархије, дигнуће завесу, осветлиће једно доба, које је до сад у тами било.

У свази са овим хоћу да изнесем своје индивидуално мишљење о једној најновијој појави код Срба. Пре кратког времена обнародована је у српским новинама вест, да је академски сенат именовао г. дра Милана Ђурчина за доцента германистике на београдском универзитету. Немачки народ имаде неколико десетина универзитета, али ни сваки десети њихов универзитет нема катедре за славистику. Срби имају један универзитет и на њему катедру за германистику.

Пре свега морам напоменути, да ја јасно разликујем потребу учења немачког језика од оснивања катедре за германистику. Ако се у Србији осећа потреба за немачким језиком, требао је сенат основати место једнога лектора, једнога учитеља. Са катедре професора германистике ни онако

неће нико научити немачки. Та катедра није ни основана за то. Она је основана да испитује и научно обрађује германску филологију и литературу.

Стотине професора немачких и других универзитета раде данас на германистички. Немачка држава издаје силан новац и генијални духови, корифеји немачког народа улажу свој век у обрађивање германске филологије и литературе. Мени није довољно познато, каква је способност и спрема у г. дра М. Ђурчина. Своју способност није он до сад ни чим показао, а имао је за то времена. Али била та спрема његова ма колико јака, зар има некога ко верује, да ће г. др. Ђурчин створити нешто знаменито у германистички, на којој раде толике стотине најдаровитијих синова германског народа?

Но узмемо тај случај, да ће српска катедра бити у стању да изабаци знаменитих радова у германској филологији и литератури. Ту се морамо запитати: па чему то? Шта се нас тиче немачка култура и немачка филологија? Зар ми збоља имамо на просипање новца и умних снага? Зар је збоља код нас све обрађено, све посвршавано, кад наш једини универзитет доспева да унапређује чак и немачку културу?

Немци, као што рекосмо имају неколико десетина универзитета. Од ових има катедра за славистику само у овим местима, која су у врло тесном додиру са словенским народом и где долазе у великој мјери Словени да студирају. Иначе сви немачки универзитети носе тип немачке културе. Немци радије обрађују најситнија питања из живота и прошлости немачког народа, него кардинална питања из историје словенских народа. Немци не помажу Словене у културном развијању њиховом, али зато имају стотине дела о прошлости кнежевина: Валдека, Рајса, Шварценбург-Сондерхаумена и других ситнијих државица њихових.

Како стоји са нашом науком, показао сам већ и оним горњим примером. За српску филологију имамо свега два професора, но зато и за немачку имамо једног. За турски и арнаутски језик немамо катедре, ма да је изучавање и наше прошлости и

ПОДАСТАК.

НАПРОСИЛА.

(Превод).

Пре једно сто година, некако пре владе папе Пија VII., животарила је у Риму Сињора Ностра, удовица неког судског чиновника, и њи јој Лаурета; живели су са мировине, са влехуде мировине. Да баш сасвим не кубуре, науме, да најлепшу собу издаду под најам. Што намислише и учинише. Талијанке, а особито Римљанке нису без среће. Нађе им се одмах вирајдија, и још какав! Преко сваког очекивања: Сињор Пиетро Латрони, потпоручик, т. ј. полицајни потпоручик.

Ни година, а марцијални сињор Пиетро Латрони ашикује са сињорином Лауретом. Она је била >разборита<, т. ј. умела је Латрони-а бар дотле да доведе, да јој је у сва звона обећао, да ће је увести.

>Ал'< рече он, >на свадбу ћемо морати подуже причекати; плата ми за сад није бог зна колика, а ти на жалост немаш мираза...<

Лаурета тужно обори главицу.

>Али, <брзо ће Пиетро, >то нек те не разжалости, злато моје; бићемо ми опет своји, само стрпљења, а ја што сам најумно то ћу и учинити, т. ј. ја ћу својси да — штедим, да ште-

дим, док бар толико не уштедим, да можемо пристojно и према моме чину и положају живети.<

>О, добар ли си, златане мој!< шапутала је Лаурета држећи га за руку, >ал' прости: докле ће то тако трајати, док — —<

>Па, ја мислим једно шест до седам година.< Лаурета уздахну. То је за њу толико значило: >во жив дочека<, т. ј. да до сватова кад'а ни доћи неће. А крв у Римљанке није као у рабе, нит' љубав да дуго чека — особито у девојака. Ал' како само да тај дуготрајни рок окрћа?

Прошла и година. Љубили су се истина истински и верно, само са Пиетровом штедњом ишло је нешто споро и траљаво; где смо, ту смо... За шест до седам година!..

Лепа Лаурета ипак није очајавала, шта више била је из дана у дан све веселија; Лаурета је чак прорицала, да ће им сватови и пре назначеног рока бити можда.

Једног дана прими она свог младожењу неописано весела. >Драги мој Пиетро, ја сам том дугом року шију заврнула, јер сам збавила мироз од хиљаду шкуда!<

Сињор Пиетро Латрони погледа је зачуђено.

>Та гледај!<

Она подиже неку тешку кесу на сто, а из ње посуњаше све сами златници и сребрњаци.

>Није то сан<, рече сва радосна, >то је

хиљаду шкуда, кажем ти: словом хиљаду шкуда! Ти не верујеш?! Па број их! Та, шта је с тобом?... Ти се и не радујеш?!...<

>Одкуда ти тај силни новац?< упита је полицајац као уплашен.

>Од куда? Мислиш ваљда, да сам каквог плеснивог трговца у Аbruцима напала и опљачкала? Не, тако страшно већ није. Него је то нешто од мамине уштеде, а нешто смо смогли, што смо заложили породични накит.<

Пошто је то и Лауретина мама потврдила, утврде сватове, и што утврдише то се и збило. Лаурета није више била сињорина Лаурета Ностра него: Сињора Лаурета Латрони.

Једног лепог, меденог дана дошао је Пиетро сав блажен кући: >Дивота, дивота, златна Лаурето<, рече он, >сав је изглед да ћу ускоро унапређен бити. Замисли само, хоће влада у многим чему нове реформе да уведе, те је у ту сврху поверила само бираним и опробаним силама поједине одеље. Мени је поверено, да се савесно и строго побријем да се просјачења пред црквеним вратима, ако се не даду спречити, бар ограниче.<

Лаурета прекиде ручни рад и погледа га чудновато.

>Прво ћу почети< настави он, >са оном моријом, са оном гадијом што су се слегли

наших садањих прилика у вези са познавањем тих језика. Тако н. пр. по Бечу, Љубљани, Грацу и Пешти налазе се врло многи историјски документи писани турским језиком. У Београду се много говори и о идеји Југословенства. Па шта је београдски универзитет учинио за идеју ову? Је ли основао катедру за прошлост Словенаца и Хрвата? Или за језик Словенаца и Бугара?

Не, није од свега тога ништа.

Београдски универзитет, који треба да је меродаван за Балкан, да је представник југословенске културе, да има тип српске науке, искочио је из свог уског круга и постао је носилац светске културе, јер ће од сад г. др. Ђурчић да на њему обрађује — германистику.

Али дотле читави векови српске прошлости стоје недирути, читава поља српске науке леже незаорана.

Беч, 15. октобра 1906.

Алекса Ивић.

Нови Сад, 20. октобра.

Демонстрације у Сарајеву. Морамо са задовољством признати, да хрватски листови из коалиције врло правилно схваћају прави узрок сарајевским демонстрацијама. И „Обзор“ је донео члана, у коме износи, како су оне перде изазвали Хрвати Штадлерове и Куенове врсте, а у цели, да изазову покор између Срба и Хрвата и да разбију српско-хрватски споразум.

То стоји и то је општи утисак у сарајевским догађајима има велики напукотини нас. Већ оно што се догодило на Реци, кад су се враћали славеви соколи, освечало нас је, да су ту умешани туђи прсти који хоће да нас заваде. Сад се то продужило у Сарајеву. Али то није крај. Ми можемо сигурно очекивати да ће се слична изазивања поновити и на другим странама. И онда значи памет у главу.

Тако звани туђи прсти увек раде. Код паметних и трезвених људи они не могу да учине зло и само тамо они успевају, где нема довољно свести. Ако ма у чему постигну цел та туђи прсти, треба да кривимо себе, а не друге. Што ми за свако зло кривимо друге, томе смо сами криви.

Нови Сад, 20. октобра.

Хоћемо ли дати већи број регрута?

Ово је данас најпрече питање код нас. Из Беча траже повећани број регрута због нових топова. То је признао и министар-председник Векерле. И признао је да то треба да буде. Само је вели питање: Кад ћемо дати и због чега ћемо дати? (Шта ће нам уступити за то?)

Један сарадник бечког листа „Цајт“ а питао је многе мађарске политичаре: Хоће ли гласати да се повећа број регрута? Не-

пред зрелима августинске цркве. То су најбездарнији од свију.

Лаурета пребледи као смрт и клону у насловају.

Кад је дошла опет себи, устаде и рече одлучним, звонким гласом: „Пиетро, ту службу, односно ту одговорност да ниси примио на себе!“

Пиетро је погледа зачуђено.

„Не, не“, убрза она, „ти не смеш ништа имати са просјацима, а особито са онима што су пред црквом св. Августина! Јеси ли ме разумео!“

„А као због чега?“

„Ако ме још увек љубиш, не питај зашто. Моли за други положај, и устрећићеш ме. Тамо доцније све ћеш дознати.“

Погрипувају не би то баш мило. Мало сумње, па ето ти суревљивости, а особито у римској цркви. „Нема сумње, у том грму лежи неки зец.“ „Нећу се, знај, све дотле смирити догод ми ту тајну не исповедиш!“ рече он мало озбиљније. „Ако ми ти сама не исповедиш, то ћеш самном пред св. августинском црквом пред просјацима морати.“

„Доста, доста“, прекиде га Лаурета сва престрављена. „Све ћеш дознати, мирас што сам ти га донела.“

„Па, даје, даје — ?“

„Напросила сам га пред вратима св. августинске цркве.“

„Ти? Није можно!“

„Па набавила сам једно просјачко одело, а у лицу сам се огаравила, и то тако вешто,

ки су рекли да ће дати, ако Беч призна мађарску команду. Неки су говорили даће, ако Беч учини уступке, а неки су рекли, на то неће пристати никако. С тим се не погађа, јер Угарска не може да издржи још јачу крвну порезу.

У „Застави“ су с пролећа 1904. год. изашли чланци, које је издао др. Бранко Илић на мађарском језику под насловом: Погрешке мађарске унутарње и спољне политике. У тим се чланцима претресало питање: Зашто је мађарска опозиција прекинула опструкцију? Тамо је писац тих чланака изнео шта се догађало иза завесе.

Многи чланови мађарске опозиције (данас су они на влади) имају врло добрих веза и дознају све што се спрема у Бечу. И дознали су, да у Бечу хоће анексију Босне и Херцеговине и да продиру на исток. Зато су и журили нове топове и тражили да се повећа број регрута.

Мађарским политичарима није то годило. Њима не иде у рачун да се у Аустро-Угарској монархији поваћа број Словена. Не знају шта ће и с овима, који су данас ту. Зато они не желе ни анексију Босне и Херцеговине, нити желе продирање на исток. Затим су почели опструкцију. Намера им је била ово: Или да тим начином спрече анексију и продирање на Балкан, или ако то не могу, онда бар да добију што јаче „мађарско народно осигурање“ мађарску команду, уопште нешто што би се доближавало мађарској војсци.

У Бечу су им нудили: „Помађаривање школе“, (Берзевицијев предлог) нудили су им да са немађарским народима, нарочито са Србима раде шта хоће, па да се тим начиним осигурају.

Око те ствари води се управо и данас борба. Привремена погодба између Беча и мађарске коалиције није спор решила већ га је мало одгурнула. Сад је тај спор појачан.

Још пре неколико недеља били смо на ивици, да се заратимо с Италијом. То је одгођено, јер је изостало оно, што је требало да буде у Требињу. Но опасност није прошла. У Бечу неће да се одрекну досадањих намера и отуд се журе да се повиси број регрута. А Мађари опет не би хтели да се регрути употребе на политику, која им није у интересу.

Ето у чему је ствар. И ми изнесосмо како јесте, да би наши читаоци што боље разумели заплет и развратак тог заплета.

Да ли би био од опште користи засновани нови канал међу Дунавом и Тисом?

(Сарпетах.)

Ако је нека роба приспела у Чонград и ако неко има намеру, да је воденим пу-

та ме ни ти не би препознао.

Пиетро се нешто предомисљао. То, што је он овај час дочуо, није му било баш необично, као што би то сад нама изгледало. По овећим градовима цветне Италије није тај посао био непознат, бар у оно доба не. Младеш из отмених породица умела је да до знатније своте новаца дође, а да за то њени родитељи нису ни знали.

„А да те није когод познао?“ — запитала је он.

„Нико, осим самих просјака, ти знају и како се зовем, а и морају за име и да знају, јер ме друштво не би ни пустило у друштво. За место пред црквом морала сам им у напред капару плаћати.“

„Али како си све то могла без знања маминог.“ —

„Моја мајка? Та она ме је и преоблацила и удешавала. У осталом, нека ти је знано, и моја је мати тим начином до свог мираза дошла.“

Пиетру не би наравно право, но не за дуго. Остао је до душе у истом службеном својству ал' у пристојном удаљењу од св. августинске цркве.

Сад, ил' што Пиетро Матрони полицијски потпоручик, — пардон поручик — није имао довољно енергије, или је кривица до његових наследника у звању, тек: још и дан дана има тма божја просјака пред црквом св. Августина.

К—к.

Е. Ј.

тем однесе у Будимпешту, то он може чинити и сада и без овог новог канала. Или је Тисом носи до Фелдвара и одавде Фрањиним каналом до Бадана па одавде Дунавом у Будимпешту, или је вози до Титела Тисом а одавде опет Дунавом у Пешту.

Ове године од 21. до 23. јуна држане су о овој ствари седнице под председањем Фрање Кошута. На овим седницама говорио је и Клајн Була, чије трговачко знање ја врло поштујем и међу осталим рекао је и то, да ће се трговина само у томе случају са заснованим каналом служити, ако се неће морати плаћати за робу никакве каналске пристопје, јер чим буду ову тражили, одмах ће бити јефтинији подвоз преко Титела а каналом се неће нико служити. Видимо из овога, да је трговина сама већ у напред изјавила, да ће се заснованим каналом само у томе случају служити, ако држава одустане од камата, што их треба платити на градњу канала уложених 50—100 милијона круна, а ако од тога неодустане, онда камату сигурно неће утерати, јер ће канал неупо- требљаван стојати.

И некоја богата држава би се добро предомислила, пре него што би издала 50—100 милијона круна, па је ли умесно, да једна тако сиромашна и искоришћавана држава, као што је Мађарска, изабаци 50—100 милијона круна за такво прометно средство, које је излишно и које ће за трговину само онда имати важности, ако се држава одрекне камата на уложену главницу.

Ако господин министар трговине заиста искрено жели помоћи трговини и пољопривреди, нека се окане копања канала Шолт-чонградског и нека свуда тамо, где се државне жељезнице дотичу и секу са бродопловним рекама, изградња до ових река шине, стоваришта и справе за претоваривање из вагона у лађе и обратно, нека уведе за робу такву подвозну тарифу, која јој омогућује, да жељезницом јефтино дође до најближе бродарске станице, нека поред жељезничких пруга са великим прометом успостави још пар шина и нека се побрине за довољан број жељезничких теретних вагона.

Са 50—100 милијона круна може се у овоме правцу врло много створити, па да се подигне и трговина и агрикултура а и да се осигура укамањење те своте. Истина, да би се тиме, што би се преуде-сила подвозна тарифа за нашу робу, до-ходак државних жељезница уз становите границе смањило, али ми се морамо озбиљно бавити тиме, да наша роба путује воденим путем, морамо се бавити или озбиљно или никако.

Ако хоћемо озбиљно онда и тако морамо прекинути са системом данашње тарифе, а ако нећемо озбиљно и ако је цела ствар покренута само зато, да се одпочне са копањем Шолт-чонградског канала, онда ће читава та акција бити од користи само за оне, који ће предузети копању истога канала.

Нећу то да кажем, да никада неће бити умесно, да се тај канал копа, већ само то, да та копања још за сада није нужна, а ово кажем из два разлога.

Како сам већ споменуо, роба, која је стигла до Чонграда није потребан нов канал, да доспе у Будимпешту или које друго место, јер јој и сада стоје на расположењу два водена пута.

Али робе нема много, јер нити је Морич, нити Кереш, ни Самош ни горња Тиса водопловна.

Учинимо дакле прво ове водопловницама, па кад се накупи робе, која је тим рекама допловила, толико, да ће се моћи исплаћивати и употреба краћега пута до Будимпеште, онда ће бити и градња напред споменутог канала умесна и оправдана. Има још један разлог, с кога сам против копања канала међу Дунавом и Тисом.

Вода наших река богата је на биљној храни. Морам на жалост казати и то, да ово богатство биљне хране отиче водом из наше домовине неупотребљено. Осим тога је наше велико поређење Дунава, нарочито велика наша равница на води тако сиромашна, особито преко лета и с јесени, да

је производња сточне хране код нас врло несигурна. Под таквим ће приликама бити бав сумње за нас умесније, да се већ је данпут латимо наводњивања и натапања наших поља дакле да поред Дунава, Тисе и њених притока копамо канале за натапање поља, а када то једанпут учинимо, толико ћемо воде изнети из ових река, да ће оне бити много плиће, а ово ће свакако много сметати бродарству.

Пошто је натапање поља много важније од воденог путовања, јер се прво не може ничим надоместити а друго може жељезницама, може се догодити, да се у Чонграду још за дуго времена неће моћи толико робе накупити, а да копање новог воденог пута буде потребно.

Сасвим би другачије стајала ствар са копањем канала међу Дунавом и Савом, те Јадранским морем, по овим се не бави данашња влада, па се ни ја за сада нећу бавити.

Из свега овога можемо сигурно казати, да за сада још нема потребе за нов канал међу Дунавом и Тисом.

Ми Срби а и већина осталих народности не би од овога канала имали никакве користи. Ми би од њега имали директне штете, јер би морали такођер сносити део терета и трошкова, уложених за градњу истог, ми би имали и индиректне штете, јер би цене наших ратарских производа знатно спале, јер је познато, чим је већа понуда на роби, тим су мање цене, а чим је мања понуда, тим су боље цене.

Наши народни заступници, исто тако и заступници осталих народности не могу дати свој глас за градњу Шолт Чонградског канала, ако неће да се огреше о своје обећање, да ће свагда чувати интересе својих бирача.

Политички преглед.

Изволски у Берлину. Руски мини-стар спољних послова Изволски већ се неколико дана бави у Берлину. Био је већ двапут у немачком министарству спољних послова. Политички кругови, који су добро обавештени, не поричу, да се руски министар спољних послова саветовао с немачким царем и државним канцеларом о важним политичким стварима и да ће се немачко-руски одношај још боље учврстити. Ти исти кругови изјављују, да је потпуно неоснована она бојазан у Бечу, да ће приближење Немачке и Русије бити штетно по Аустро-Угарску, јер и барон Ерентал, нови аустро-угарски министар спољних послова, нагласио је у своме програму, да ће настојавати, да се са Русијом одрже што бољи одношаји. Уједно и пут Еренталов у Берлин, који се што скорије очекује, посведочиће, да је одношај између ове три царевине најпријатељскији. О чему се пак саветовао Изволски с немачким царем и државним канцеларом, ти кругови не говоре ништа.

Уговор између круне и угарске владе. У јучерањој седници саборског финансијског одбора тражио је посланик Раткаји, да влада изјави, да ли је примила на себе какве обавезе у погледу повишења броја новака и желео је, да се изнесе на јавност уговор, који је склопљен између круне и садање владе, када је ова предузела управу државе. Министар-председник Векерле изјавио је, да влада у томе уговору признаје потребу повишења трупа, али нису ни мера, ни време, ни услови повећања броја новака утаничени, нити је влада икакве обавезе у томе погледу узела на себе. Министар-председник је одлучно одбио, да се тај уговор износи на јавност. Посланичка кућа може захтевати од владе, да ова изнесе свој програм, а у овоме ће бити изражена и садржина уговора, склопљеног са круном.

Вести из места и са стране.

„Наша последња битка“.

У Бечу је изашла књижица на немачком језику под натписом: „Unser letzter Kampf“, а написао ју је „стари царски војник“. Смер је писцу, да покаже, камо ће dospети и Аустрија и Угарска, ако се

у Аустрији продуже социјалистичка држења, а у Угарској узаконе све нове и нове војничке уступке, а буду ускраћивали нове и повишење броја новака. Писац прориче, каква ће тога ради бити будућност. У Аустрији ће 1908. год. изабити социјалистички устав, у Угарској пак прогласиће Кошут „јуниор“ буну и уз непрестану завидљивост грофа Апоњија ступиће на чело независне народне владе. Верна аустријска војска, уз коју ће и мађарске пуковније остати чврсто, брзо ће свршити са војском угарског парламента, која ће бројати отприлике сто хиљада, а коју ће устројати и водити сам Кошут. Ова ће се мађарска војска после неколико топовских метака разбећи, а Кошут ће стргнут из битве на аутомобилу. Таче би била свршена мађарска буна. Али сад долази друго. У исто доба нападају на монархију: Италија, Црна Гора, Србија, Бугарска и Румунија, но славна аустријска армада све их побеђује. Ну сада се јавља Русија и својим четама прекриљује Галицију и Угарску, узима их себи у посед, а Немачка напушта свог савезника — Аустрију. Аустријска војска, која је у мањина, очајно бије последњи бојак на Раби и у том боју пропада, али с њоме и Угарска, коју Русија више не пушта из својих канџа. Тако прта будућност аустроугарске монархије стари царски војник, непрестано нападајући садање угарске државнике. Не треба ни да кажемо, да се овај спис могао породити само у болесном мозгу каквог аустријског солдате, премда се не може порећи, да има неке везе и са рођењем бечке камарије. Наравно, да неће подићи велике прахине у политичком животу монархијом. Саопштавамо га само ради куриозности му.

Избор за епархијску скупштину архидијецезе

биће 15. (28.) и 16. (29.) новембра у средиштима протопопијата.

Кошава у Новоме Саду.

Већ ево трећи дан како новосадским улицама бесни ветар кошава, да је скоро опасно ићи улицом. Ми против овог ветра немамо и не можемо ништа учинити, али нам је непријатно пролазити главном улицом и то баш оном страном, где је главна пасажа и корзо. На сваком десетом кораку вас ћопи ужасна струја из капија, замота женским сукње, гурне човека у страну и још га присили да му пешир скине с главе, да му ода реверенцију. И ту не можемо ништа против ветра, али би могли захтевати од градског представништва, да изда заповест свима газдама кућа на корзи, да своје широке капије држе затворене, кад је овакав ветар или да имају двоја врата, и тако не буду на досада чак и од опасности по публику.

За пренос пепела Зрињског и Франкопана.

Хрватска академика омладина, која се учи у Будимпешти, упутила је на хрватско-славонски сабор споменути, у којој моли сабор, да изашаље поверенство, које ће испитати садање стање смртних остатака грофа Петра Зрињског и кнеза Крете Франкопана. Даље, да сабор замоли за дозволу краљеву, да се пепео њихов пренесе у домовину и да настоји, да се што пре и изврши. Хрватска академика омладина се нада, да ће сабор прихватити ову јој жељу, за коју држи, да је и целог хрватског народа.

Ђерзон умро.

Познати изналазач кошница Ђерзон, умро је. Он је био енглески свештеник, а доживео је 95 година. — Кад је изашао први пут на свет са својим новим кошницама и новим начином пчеларења, њега су дабогме исмејали. Многама је било криво, што он не оставља чело да раде онако, како је то Бог оставио, него им подиже чак вештачко саће. Ђерзон је проучавао природу и живот чела. Он је изнео из њихова живота многу истину и био је пријатељ Дарвину, што су му такође, као свештенику многи замерали. Но нису га могли сузбити. Он је препородно пчеларење и тиме постао добротвор људима. Вечна му успомена!

Повереницима и задругарима Српске Књижевне Задруге.

Управа Српске Књижевне Задруге објављује: Прва експедиција књига XV. кола свршена је тачно 1. октобра ове године и књиге су послате свима задругарима за које је задругина благајница примила улоге до 25. септембра. Свама осталим задругарима послаће се књиге о другој експедицији, која се мора за који дан задржати с тога, што због изненадних незгода у транспорту није још примљено платно за корице задругиних књига, и ако је поручено још пре три и по месеца. Ну како су све књиге већ ушивене, опсечене и у свему спремљене за поштом, да се чека само на улепљавање у платнене корице, то ће повез бити готов убрзо, чим корицар прими платно. Моле се повереници и задругари, да се мало стрпе за књиге, које су ове године изаше

изишле раније него ли икада до сада, а управа ће се постарати да отклони и ову незгоду.

Читуља.

Мита Николић, казанија новосадски умро је данас у својој 72 години. Покојник је био ваљан, разборит Србин, који се увек бринуо о нашим народним стварима. Новосадска српска црквена општина му је то признавала и бирала га свагда у скупштину и одбор срп. прав. цркв. општине. Био је дуже времена и члан управе српске задруге за међусобно помагање и штедњу. Његова смрт је изазвала ошће саучешће у новосадском грађанству. Лака му црна земља!

Борба против рака.

Несретна болестица, која се у науци зове раком, позната је на жалост добро и нашем народу. Државним пописом разних болести утврђено је, да у Угарској преко пет хиљада душа умиру годишње од те несретне боље. За четрнаест дана састаће се у Будимпешти збор професора и лекара Угарске, да се посаветују о том, како да се стане на пут тој страшној бољи. Више професора држаће предавања о том. На пештанској се клиници утврдило, да се до сад највећи и најбољи успех постигао у лечењу рака помоћу Рентгенових зрака. Док друга средства нису скоро ништа помогла, Рентгенови зраци показивали су велика успеха. Није ово првина како се истиче, да се Рентгеновим зрацима лечи успешно рак, сад ће се пред лечницима из целе државе чинити опити и изнети досадашњи резултати, који су успешно постигнути са лечењем рака Рентгеновим зрацима.

Дневни лист париских просјака.

Париско просјачко удружење, као и свако друго удружење, има и свој стручни лист. Али док други стручни листови због материјалних средстава недељно излазе само једанпут, дотле орган париских просјака излази сваки дан. У том листу има и таквих вести, које занимају само просјаци од заната. Често пута налази се и оваки оглас. „Тражи се слепац, боји уме свирати у флауту,“ или „Издаје се под закуп просјачко место, које доноси велики приход а налази се у једном добро похрањеном лечилишту. Ово место особито се исплаћује за оне, који имају само једну руку; а коме фале обе руке, имају првенство.“ Овај лист има сталну рубрику „из друштва“. У тој рубрици налазе се најтачнији извештаји о томе: у којој кући кога дана има крштење, свадба, погреб, рођен дан или имен дан.

Богата деца.

Унук Џона Рокфелера, америчког милионера, је најбогатије дете на свету. После смрти Рокфелерове ово дете наследиће две милијарде франака. Како се то имаће годишње повећава за 100 милијона, то ће Рокфелеров унук наследили пет милијарди са месечним приходом од 20 милијона. Милијонари Маршел Фелда син наследиће 1000 милијона, син Корнела Вансербита 600 милијона.

Т р г о в и н а.

НОВИ САД, 18. октобра 1906. године.

Пшеница прве квалитете	13 к. 40 п. до — к. — п.
Пшеница нова	— к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња	13 к. — п. до 13 к. 50 пот.
Пшеница лакша	12 к. 60 п. до 12 к. 80 пот.
Наполица нова	— кр. — п. до — кр. — пот.
Лечам	12 круна 20 пот. до 12 кр. 40 пот.
Зоб нова	13 кр. — пот. до 13 кр. 20 пот.
Кукуруз у зрну	п. 9 кр. — п. до 9 кр. 20 п.
Кукуруз у клину	п. 5 кр. 60 п. до — кр. — пот.
Маст	132 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина	132 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина паљена	132 кр. — п. до — кр. — п.
Свињи угојени тешки	90 до 92 пот.
Свињи средњи	86 до 88 „
Свињи лаки	80 до 82 „

живе мере.

Теопи 110 п. до 116 пот. по киљу.
Јагањци — к. до — к. по пару
Овци 32 кр. до 48 кр. по киљу.

Брзојави „Застави“.

Сталне 19. октобра.

Помађаривање основних школа.

Сремски Карловци. Управитељ препарандије позван телеграфски у школски савет. У питању је јавност препарандије због мађарског језика. — Министар тражи, да ђаци учитељске школе сомборске толико науче мађарски, да могу предавати не само мађарски језик у основним школама, но да могу све предмете предавати на мађарском језику. Тражи, да се у том погледу одмах измене наставни план. Ово је спремање за помађаривање основних школа, тако да кад то изведу, имају одмах спремне учитеље, који ће предавати,

Дописне карте

СА СЛИКАМА.

Поводом 40-годишње прославе „Заставине“ препоручујемо ове дописне карте.

1.) Др. Световар Милетић из доба када је покретао „Заставу“ 1866. год.

2.) Др. Световар Милетић из год. 1901. (Последња слика).

3.) Др. Световар Милетић у вацком затвору 1871. год.]

4.) Гига Гершић из доба, кад је био главни сарадник „Заставе“ (1866. године).

5.) Лаза Нанчић, некадањи уредник „Заставе“.

6.) Први број „Заставе“ од 9. фебруара 1866. год.

7.) Свечани број „Заставе“ на дан четрдесетогодишњице 24 сеп. 1906.

Цена је свакој појединој карти 6 потура, 100 комада 4 круне. Такође може се добити књижица „Др. Световар Милетић“ успомене о његовом животу и раду. Написао Гига Гершић на 83 стране. Цена 1 круна 20 потура. Све ове поруџбине отправља Коста Лера Нови Сад.

Галантеријска трговина

на велико

Мириловића и Јануге

у Новом Саду

потребује једног старијег помоћника, који може одмах ступити, а који говори српски, немачки и мађарски. — Фикс-плата 2000—2400 круна годишње. 1480 1—3

Матере дојиље

које дојењем утишавају децу осећају се често пута сасвим уморне, баш у то доба кад би требало да су најснажније и најздравије да би могле вршити материнску дужност. За њих је Скотова емулзија ненадмашиво храниво и снажеће средство. Она се састоји из најбоље медицинске рибије маси из јетара са кречним и натровим хипофосфатима, а пошто је сасвим укусна и врло лако сварљива, и изазива вољу за јело, то је иста и боља него ма које друго средство и најподесније да матере до нове снаге дођу. Скотова Емулзија помаже, да се слабост претуре и брзо даје нову енергију и нов живот. Скотова је Емулзија куд и камо јачег дејства и поузда нија од обичне рибије маси из јетре.

Рибар с великим ослићем (Dorsch) знак је гаранције за прави Скотов поступак.

Кад се позовете на ове новине и пошаљете 75 потура у поштанским маркама, послаће вам уз плаћену поштарину боцу на пробу.

Dr. Emil Budai, „Stadtapotheke“

Budapest, IV. Váci-utca 34/50.

Једна боца на пробу уз плаћену поштарину. Цена оригиналној боци К 250.

1227 2—5

Добија се у свима апотекама.

ГЛАВНИ ДЕПО ПРАВОГ

ШТАЈНБРУШКОГ ПИВА

БУЛЕ БАУЕРА

НОВИ САД, Успенска улица бр. 5. упозорава сваког, да се само код њега може добити у флашама 613 44—

ПРАВО ШТАЈНБРУШКО ПИВО

прве уг. деоничарске штајнбрушке пиваре, као и

ПРАВО БУДВАЈСКО ПИВО

из светског познатог будвајског прастарог узвора грађанске пиваре, која је 1795. г. и Будвајсу основана. **Право штајнбрушко**, као и **право будвајско пиво**, познате се не само по вignetу (цедуљи на флаши), него нарочито, по залушачу на коме се налази жиг: Bauer Gyula.

КО ПАТИ ОД КОСТОВОЉЕ, РЕУМАТИЗМА

бола у куковима,

нека купи једну флашицу

Дра Флеша Јухт-флуид

који кост бољу, реуматизам, руку, ногу, леђа — и болове у крстима изнемоглог у рукама и ногама, као и отоке сигурно лечи. Дејство се осећа кроз најкраће време. Добија се у Dr. E. M. Flesch, „Ma-gyar Korona“ — Apotheke Győr, Baross ut 24.

Флашица од 1½ деци кр 2. За дужу употребу породична флаша кр. 5. Кад се поручи 3 мање или 2 веће породичне флаше, пиље се уз плаћену поштарину пакет! 1269 6—36

СУБОТИЧКА

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА

Д. Д.

У СУБОТИЦИ

(преко пута железничке станице)

прима улоге на приплод и издаје зајмове уз врло повољне улове. 627 23—33

Најизврсније и најбоље тамбуре

прави и разашиле

ПРВА СИСАЧКА ТВОРНИЦА ТАМБУРА

Ј. Стјепушин,

СИСАК (Хрватска)

1303 2—5

Одлекована на париској изложби год. 1900-те на миленијској изложби 1896.

Осим тамбура и складбих за тамбуре имаде разна гласбала као: гусле, гитаре, цитаре, мандолине, окарине, хармунике итд.

за које се шаље посебан ценик са сликама. „Тамбурашка школа“ од С. Томића за К 2 — ћирилицом тисана. У истој творници излази струковни лист „Тамбурица“ те стоји на годину К 8. — са прилогом.

Салон женског одела.

Maison Breslauer

Нови Сад

у дунавској улици бр. 22.

Енглеске костиме,

тоалете за улицу,

шпенцере од плиша и сомота, зимске тоалете, тоалете за балове и сватове, опреме за невесте, израђује се у моме салону уз варадно

јефтине цене.

1455 2—10

Заштитна марка „Ленгер“

Liniment. Capsici comp.

замена за

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућно средство, које се већ од преко 37 година као поуздан лек против болова, реуме и напеба употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом „Richter“ — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терена, апотекара у Будимпешти. 1265 4 40

Dr. Richters Apotheke

zum „Goldenen Löwen“ in Prag

Elisabethstrasse № 5. neu.

Разашиле се дневно.

Књижевни оглас

НОВЕ МУЗИКАЛИЈЕ.

Сад су баш изашле из штампе две најлепше и најпотпуније

„ЗБИРКЕ МУЗИКАЛИЈА“.

1. Албум 138 српских народних песама за гласовир. — Цена 5 круна.

Албум 100 најновијих игара за гласовир. — Цена 5 круна.

2. Ко пошаље новац у напред, добиће исте о нашем трошку.

ДВОРСКА КЊИЖАРА

Мите Стајића

1298 15—15

у Београду.

Потребујем добра и солидна

ДВА ПОМОЋНИКА

и то: старијег и једног млађег, да су добри продавци (неспремни не се нејављају) а нарочито првенство имаде, који је спреман и добар продавац за конфекцију мушку и мануфактуру, те који још осим српског и немачки говори, и да су вешти аранжирању излога. Ступање одмах.

Браћа Мићић

у Доњој Тузли (Босна).

1457 2—3

НОВО ОТВОРЕНА

помодно-мануфактурна и платнарска трговина

Дунђерова и Ралетића

„Код златног ОРЛА“ у Новом Саду, „Код златног ОРЛА“.

на ћошку главне и ћурчинске улице

преко од емискошког двора.

Велики избор свиле, штофова за мушку и женску одела, сваковрсних парана, делена, батиста, ципа, зефира, молдона, паркета и конофоса; за тим: атласа и сатена за јоргана, штофаних и чипаних завеса, гарнитуре за постеље, готових јоргана у разним бојама, кончаног и памучног платна и шифона по разне цене.

Цене су врло умерене и утврђене, послуга солидна, брза и тачна.

Нарочито упозоравамо п. н. грађанство на велики избор у мушким штофовима.

Молећи да нас посетом удостојите јесмо с особитим поштовањем

1441 2—20

Дунђеров и Ралетић.

МОЛОВ Сајдлицки прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис А. Мол

носе МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашиво средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургата, пилула, говњих вода итд. имаде првенство. Цена је оригиналној кутији 2 круне

Фалшификати се судски прогађају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку А. Мол-а и кад је са оловном плочом затворена.

МОЛ-ОВА

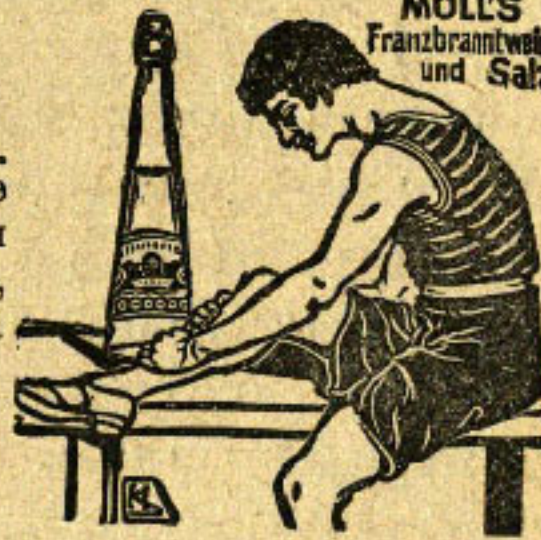
Францова ракија је особито средство за мањање код севотина, аглавкова и при напебу најбоље кућно средство, јер успешно јача мускуле и нерве.

Цена је плочб. ориг. флаши 1 кр. 90 пот. Главно отправништво од апотекара

А. МОЛ, ц. и кр. дворски лиферант

БЕЧ, Тухлаубен 9.

У стовариштвама провинције треба искати искључиво препарате А. МОЛ-а. 653 19—104

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА

Б. Ненадовића

У ИНЂИЈИ (Срем)

потребује једног помоћника и једног шегрта који у радњу одма могу ступити. 1438 2—3

ГВОЏАРСКО-ШПЕЦЕРАЈСКА

ТРГОВИНА

Марка Марцикића

У СТАРОЈ ПАЛАНКИ

потребује једног помоћника. 1443 2—3